

10.01.2023

Asia/4

§ 4 Pyöräilybarometri 2022

HEL 2022-010720 T 08 00 00

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunta päätti merkitä tiedoksi tutkimuksen, jossa on selvitetty helsinkiläisten pyöräilytottumuksia ja asennetta pyöräliikenteen edistämistä kohtaan sekä pyöräilevien asukkaiden käsityksiä pyöräilyolosuhteista.

Lisäksi lautakunta viittasi kaupunginhallituksen hyväksymään Pyöräliikenteen kehittämissuunnitelmaan ja sen tavoitteisiin ympärivuotisesta pyöräilystä ja pyöräliikenteen talvihoidon kehittämisestä. Lautakunta edellytti, että kehittämissuunnitelman tavoitteita talviolosuhteiden parantamisesta viedään tehokkaasti käytäntöön. Laajan katutöiden haittojen vähentämistyön osalta lautakunta edellytti, että sen myötä pyöräliikenteen osa-alue etenee samassa tahdissa ja yhtä tehokkaasti kuin muukin haittoja vähentävä työ.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli liikennetutkija Halme Olivia. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Vastaehdotus:

Anni Sinnemäki: Lisäksi lautakunta viittaa kaupunginhallituksen hyväksymään Pyöräliikenteen kehittämissuunnitelmaan ja sen tavoitteisiin ympärivuotisesta pyöräilystä ja pyöräliikenteen talvihoidon kehittämisestä. Lautakunta edellyttää, että kehittämissuunnitelman tavoitteita talviolosuhteiden parantamisesta viedään tehokkaasti käytäntöön. Laajan katutöiden haittojen vähentämistyön osalta lautakunta edellyttää, että sen myötä pyöräliikenteen osa-alue etenee samassa tahdissa ja yhtä tehokkaasti kuin muukin haittoja vähentävä työ.

Kannattaja: Risto Rautava

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Anni Sinnemäen vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Olivia Halme, liikennetutkija, puhelin: 310 42155
olivia.halme(a)hel.fi

Liitteet

1 Pyöräilybarometri 2022, raporttiluonnos

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta päättää merkitä tiedoksi tutkimuksen, jossa on selvitetty helsinkiläisten pyöräilytottumuksia ja asennetta pyöräliikenteen edistämistä kohtaan sekä pyöräilevien asukkaiden käsityksiä pyöräilyolosuhteista.

Tiivistelmä

Tutkimuksen mukaan asukkaat tukevat edelleen vahvasti Helsingin tavoitetta edistää pyöräilyä ja parantaa pyöräilyoloja: 94 % aikuisväestöstä suhtautuu myönteisesti pyöräilyn edistämiseen. Pyörää käyttävistä asukkaista 89 % on tyytyväisiä tai melko tyytyväisiä Helsinkiin pyöräilykaupunkina. Eniten tyytyväisiä helsinkiläiset ovat pyöräväylien hoitoon talvikauden ulkopuolella, pyöräilyn ajomukavuuteen Helsingissä sekä pyöräilijöiden ja jalankulkijoiden väylien erotteluun. Näkemys pyöräilyn turvallisuudesta ja sujuvuudesta Helsingissä on jälleen hieman parantunut.

Pyöräilykokemukseen vaikuttavista asioista eniten tyytymättömyyttä herättävät pyöräväylien työmaa-aikaiset poikkeusjärjestelyt ja risteysalueiden järjestelyt pyöräilijöille. Tyytymättömyyttä herättää edelleen myös muun muassa pyöräilyn opastus Helsingissä. Myös pyöräilyn sujuvuudessa ja etenkin turvallisuudessa olisi vielä parannettavaa. Tutkimuksen mukaan juuri sujuvuutta parantamalla voidaan parhaiten vaikuttaa pyöräilijöiden käsitykseen Helsingistä pyöräilykaupunkina. Myönteisestä kehityksestä huolimatta noin joka viides pyörää käyttävistä asukkaista kokee yhä turvattomuutta liikkua pyörällä Helsingissä.

Helsingiläisten pyörällä liikkumista voidaan lisätä panostamalla pyörien pysäköintipaikkojen turvallisuuteen sekä pyöräväyläverkon kattavuuteen ja yhtenäisyyteen. Myös parannukset pyöräilyn turvallisuuteen ja pyöräilijöiden risteysalueiden järjestelyihin auttaisivat Helsinkiä sen tavoitteessa olla hyvä pyöräilykaupunki kaikille asukkailleen.

Tutkimuksen mukaan 55 % Helsingin aikuisväestöstä liikkuu pyörällä vähintään kerran viikossa lumettomana aikana. Osuus on laskenut 3 %-yksikköä vuodesta 2020 (edellinen tutkimusvuosi). Myös ympäri vuoden pyöräilevien osuus on laskenut 3 %-yksikköä, ja on nyt 10 %.

Koronaepidemiolla ja sitä seuranneilla työ- ja opiskelukulttuurin murroksella on todennäköisesti ollut vaikutusta ihmisten liikkumiseen tutkimusajankohtana etenkin työmatkaliikenteen osalta. Työ- ja opiskelumatkojen osuus kaikista pyörillä tehdyistä matkoista on pysynyt samana vuoteen 2020 verrattuna.

Esittelijän perustelut

Taustaa

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää helsinkiläisten pyöräilytottumuksia ja asenteita pyöräliikenteen edistämistä kohtaan sekä mitata pyöräilyolosuhteiden kehittymistä Helsingissä. Lisäksi saatiin taustatietoa pyörällä liikkuvista helsinkiläisistä. Tutkimus on osa laajempaa pyöräilyn edistämishjelmaan liittyvää pyöräilyn seurannan kokonaisuutta. Nyt toteutettu pyöräilybarometri on jatkoa vuosina 2014, 2016, 2018 ja 2020 toteutetuille tutkimuksille. Tutkimus on tarkoitus toistaa jatkossakin pääpiirteittäin saman sisältöisenä kahden vuoden välein. Näin pyöräilyolosuhteiden laadun kehitystä voidaan luotettavasti seurata. Tutkimuksesta saadaan tietoa myös pyöräilyn edistämishjelman toimenpiteiden vaikutuksista ja tavoitteiden toteutumisesta.

Tutkimuksen kohderyhmänä oli Helsingin 18–74 vuotta täyttänyt väestö. Kyselyn painopiste oli pyöräilevissä asukkaissa siten, että valtaosa kysymyksistä kohdistettiin vain pyöräilijöille. Tutkimuksessa pyöräilijäksi määriteltiin asukas, joka käyttää polkupyörää vähintään kerran viikossa lumettomana aikana. Siten pyöräily ei sisällä esimerkiksi potkulautojen käyttöä. Sähköpotkulaudat ovat Helsingin liikkumiskyselytutkimusten kategoriassa "Muut" ellei niitä ole erikseen mainittu.

Asukkaita haastateltiin yhteensä 2002. Otos muodostettiin satunnaispöimintana puhelinnumeromassasta postinumeroalueittain. Haastatteluja tehdessä noudatettiin otoskehikkoa, jossa oli määritelty haastattelumäärät sukupuolen ja ikäryhmän mukaan alueittain (kantakaupunki ja esikaupunkialue). Tutkimuksen aineisto kerättiin puhelinhaastatteluina viikoilla 33–35. Tutkimuksen toteutti Otantatutkimus Oy.

Koronaepidemiolla ja sitä seuranneilla rajoituksilla ja myöhemmin työ- ja opiskelukulttuurin muutoksella on todennäköisesti ollut vaikutusta ihmisten liikkumiseen tutkimusajankohtana vuodesta 2020 lähtien.

Raporttiluonnos löytyy liitteenä.

Tutkimuksen tulokset

Tutkimuksen mukaan Helsingin aikuisväestöstä 71 % liikkuu pyörällä ainakin joskus. Osuus on pysynyt samalla tasolla kuin vuosina 2016,

2018 ja 2020. Sen sijaan ympäri vuoden pyöräilevien osuudessa näyttäisi olevan pientä laskua aiempiin vuosiin verrattuna. Helsingin aikuisväestöstä 10 % liikkuu pyörällä ympäri vuoden, kun vuonna 2020 vastaava luku oli 13 %. Talvipyöräily näyttäisi vähentyneen etenkin läntisellä esikaupunkialueella ja hieman myös kantakaupungissa. Talvipyöräilyn vähenemisen taustalla on todennäköisesti runsasluminen talvi, ja sen myötä kasvanut tyytymättömyys pyöräväylien talvihoitoon. Yhä suurempi osuus nuorista 18–24-vuotiaista ja opiskelijoista ei käytä pyörää lainkaan. Syissä korostuu aiempaa selvemmin, että ei ole pyörää käytettävissä. Lisäksi syynä voi olla monipuolistunut liikkumispalvelutarjonta (kuten sähköpotkulaudat), jotka näyttäisivät olevan erityisesti nuorten aikuisten suosiossa. Nämä erilaiset kevyet ajoneuvot hyödyntävät samaa pyöräliikenteen infraa.

Vähintään kerran viikossa lumettomana aikana pyöräilee 55 % Helsingin aikuisväestöstä. Vuonna 2020 vastaava luku oli 58 %, joten osuus on vähentynyt 3 %-yksikköä. Opiskelijoista selvästi aiempaa harvemmat liikkuvat pyörällä päivittäin. Opiskelijat kuitenkin tekevät työ- tai opiskelumatkoja pyörällä enemmän vuoteen 2020 verrattuna (+ 9 %-yksikköä) kun taas harrastus- ja vapaa-ajanmatkat ovat vähentyneet (- 8 %-yksikköä). Työmatkojen osuus kaikista pyörillä tehdyistä matkoista on yleisesti pysynyt samana vuoteen 2020 verrattuna.

Vastaajien kouluikäisistä lapsista (7–17 v) 27 % pyöräilee päivittäin kouluun lumettomana aikana. Niiden kouluikäisten osuus, jotka eivät pyöräile koskaan kouluun on kasvanut ja on nyt 52 % (46 % vuonna 2020).

Pyöräilevissä helsinkiläisissä on hieman keskimääräistä enemmän 25–49-vuotiaita, korkeakoulututkinnon suorittaneita, työllisiä, ja vastaajia, joiden taloudessa on kouluikäisiä lapsia, joukkoliikennettä tai autoa 1–3 kertaa viikossa käyttäviä. Pyöräilijöistä vajaat kolmannes käyttää päivittäin joukkoliikennettä ja vajaat neljännes päivittäin autoa. Etäisyys päivittäiseen aktiviteettiin vaikuttaa jonkin verran pyörän käyttöön niin, että pyöräilijöiden osuus on keskimääräistä suurempi silloin, kun etäisyys päivittäiseen aktiviteettiin on 3–10 kilometriä. Kantakaupungissa ja esikaupungissa pyöräilijöiden osuus on sama. Pyöräilijöitä on kaikissa vuosituloluokissa, mutta 40 000–80 000 euroa ansaitsevien keskuudessa hieman keskimääräistä enemmän.

Yleisin matkan tarkoitus pyöräillessä on edellisten vuosien tavoin työ- tai opiskelumatka (44 % pyörällä tehdyistä matkoista). Osuus on hieman noussut vuodesta 2020, jolloin luku oli 43 %. Toiseksi eniten tehdään harrastus- ja vapaa-ajan matkoja (25 % pyörällä tehdyistä matkoista), joiden osuus on noussut 3 %-yksikköä vuodesta 2020 (22 %). Prosentuaalisesti eniten ovat vähentyneet kuntoilumatkat, joiden osuus

pyörällä tehdyistä matkoista oli 11 % (vuonna 2020 14 % ja 2018 10 %). Pyörän käyttöä perustellaan tavallisimmin liikkumismuodon kätevyydellä, mutta myös sen myönteistä vaikutusta terveyteen ja fyysiseen kuntoon pidetään tärkeänä.

Tutkimuksen mukaan Helsingin asukkaat tukevat edelleen vahvasti kaupungin tavoitetta edistää pyöräilyä ja parantaa pyöräilyoloja: 94 % aikuisväestöstä suhtautuu myönteisesti pyöräilyn edistämiseen. Pyöräilevien asukkaiden mielestä Helsinki on melko hyvä pyöräilykaupunki ja tyytyväisyys on pysynyt samana tasolla vuosiin 2018 ja 2020 verrattuna. Pyörää käyttävistä asukkaista 89 % on tyytyväisiä tai melko tyytyväisiä Helsinkiin pyöräilykaupunkina.

Näkemyks pyöräilyn turvallisuudesta ja sujuvuudesta Helsingissä on jälleen hieman parantunut. Pyöräilyn Helsingissä turvallisena tai melko turvallisena kokevien osuus (82 %) on kasvanut melko tasaisesti vuodesta 2014 (71 %) lähtien. Myönteisestä kehityksestä huolimatta noin joka viides pyörää käyttävistä asukkaista kokee yhä turvattomuutta liikkuessaan pyörällä Helsingissä. Turvattomuuden tunne näyttäisi kasvavan iän myötä: osuus on alle 25-vuotiaissa 13 % ja yli 64-vuotiaissa 24 %. Pyöräilyä Helsingissä melko sujuvaksi tai sujuvaksi luonnehtivien osuus (88 %) on myös kasvanut tasaisesti vuodesta 2014 (79 %). Tutkimuksen mukaan juuri sujuvuutta parantamalla voidaan parhaiten vaikuttaa pyöräilijöiden käsitykseen Helsingistä pyöräilykaupunkina.

Tyytyväisimpiä pyöräilyn olosuhteisiin liittyvistä asioista pyöräilevät asukkaat ovat pyöräväylien hoitoon talvikauden ulkopuolella (93 % tyytyväisiä tai melko tyytyväisiä), pyöräilyn ajomukavuuteen (76 % tyytyväisiä tai melko tyytyväisiä) ja pyöräilijöiden ja jalankulkijoiden väylien erotteluun (70 % tyytyväisiä tai melko tyytyväisiä). Myös pyöräilyyn soveltuvien reittien määrään kantakaupungissa ollaan hieman aiempaa tyytyväisempiä (63 % tyytyväisiä tai melko tyytyväisiä). Muissa mitatuissa asioissa tyytyväisten osuus on hieman laskenut tai pysynyt lähes ennallaan.

Selvästi eniten tyytymättömyyttä herättää pyöräväylien työmaa-aikaiset poikkeusjärjestelyt, joihin useampi kuin joka toinen pyörää käyttävä asukas on edelleen tyytymätön. Monet ovat tyytymättömiä risteysalueiden järjestelyihin pyöräilijöille (41 %), vaikka tyytymättömien osuus onkin hieman vähentynyt (46 % vuonna 2020). Tyytymättömyyttä herättää edelleen myös muun muassa pyöräilyn opastus Helsingissä (38 %). Kantakaupungin asukkaat ovat yleisesti ottaen tyytymättömämpiä pyöräilyolosuhteisiin kuin esikaupungeissa asuvat.

Runsaslumisen talven myötä sekä kantakaupungissa että esikaupungissa tyytyväisyys pyöräväylien talvihoitoon heikkeni selvästi. Aiemmis-

ta vuosista poiketen tyytymättömyys pyöräväylien talvihoitoon on kasvanut 12 %-yksikköä edellisestä vuodesta. 33 % pyöräilevistä asukkaista on tyytymättömiä pyöräväylien talvihoitoon, kun vuonna 2020 vastaava luku oli 21 %.

Helsingiläisten pyörällä liikkumista voidaan kyselyn mukaan lisätä ennen kaikkea panostamalla pyörien pysäköintipaikkojen turvallisuuteen. Tämän lisäksi enemmän pyöräilemään saisi parannukset pyöräväyläverkon kattavuuden ja yhtenäisyyden parannukset sekä pyöräilijöiden risteysalueiden järjestelyiden parantaminen. Myös yleinen pyöräilyn turvallisuuden tunteen parantaminen kannustaisi sekä jo pyöräileviä että ei pyöräileviä helsinkiläisiä pyöräilemään enemmän. Turvallisuutta lisäämällä voidaan vaikuttaa parhaiten pyörän käyttöön muun muassa naisten, 18–24-vuotiaiden, opiskelijoiden sekä ympäri vuoden pyöräilevien keskuudessa. Opiskelijoille myös risteysalueiden järjestelyiden parannuksilla olisi suuri merkitys.

Sähköavusteisten pyörien (6 %) käyttö on edelleen verrattain vähäistä, mutta osuus on kaksinkertaistunut vuodesta 2020. Tavarapyörien (2 %) käyttö on pysynyt ennallaan. Myös Helsingin yhteiskäyttöisten sähköpotkulautojen käyttö on kasvanut: useampi kuin joka neljäs asukas on kokeillut niitä ja 5 prosenttia käyttää niitä vähintään kerran viikossa. Vuoteen 2020 verrattuna yhteiskäyttöisen sähköpotkulaudan käyttötarkeisuus on muuttunut. Entistä useampi käyttää sähköpotkulautaa harrastus- tai vapaa-ajanvieton matkaan (+4 %-yksikköä) tai työ- tai opiskelumatkaan (+5 %-yksikköä). Huviajajen määrä on vähentynyt 12 %-yksikköä.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Olivia Halme, liikennetutkija, puhelin: 310 42155
olivia.halme(a)hel.fi

Liitteet

1 Pyöräilybarometri 2022, raporttiluonnos

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano